

VRATITI NEPRAVEDNO ODUZETO DOSTOJANSTVO

Razgovarao: Marin Jurković

Fra Miljenko Stojić suvremeni je hrvatski franjevac, književnik i novinar rođen 1. lipnja 1960. u Dragičini kod Međugorja. Školovao se u domovini i inozemstvu. Trenutačno djeluje na Širokome Brijegu kao vicepostulator postupka mučeništva "Fra Leo Petrović i 65 subrača". Više o njegovu životu i radu može se pročitati na stranicama miljenko.info te pobijeni.info.

Naša ognjišta (dalje NO): Na koji biste način javnosti predstavili temeljne ciljeve Vicepostulature postupka mučeništva "Fra Leo Petrović i 65 subrača"?

Fra Miljenko Stojić (dalje MS): Punih 45 godina jugokomunističke su vlasti o hercegovačkim franjevcima svašta govorile. Nastavilo se to na njihovu medijsku i inu pripremu ubojstva hercegovačkih franjevaca još od samih početaka Drugoga svjetskog rata. Na čelu svega toga bio je Josip Broz Tito, što se bjelodano vidi iz tajne depeše koju je britanski predstavnik kod jugokomunista Fitzroy Maclean uputio svojoj vladi 8. veljače 1945., znači dan nakon ubojstva franjevaca na Širokome Brijegu, suglasivši se dodatno s Titovim stavom. Tada je "ubijena" i glasovita Franjevačka klasična gimnazija, a broj franjevaca u domovini dramatično se smanjio. Budući da znamo da su franjevci ubijeni nevinu, skupljamo potrebna svjedočanstva i dokumente da ih Crkva jednoga dana prizna mučenicima, odnosno blaženima i svetima. Ovom prilikom zahvaljujem svima koji sa nam pomagali i pomažu na različite načine.

NO: U odnosu na zacrtano, koliko je toga do sada ostvareno?

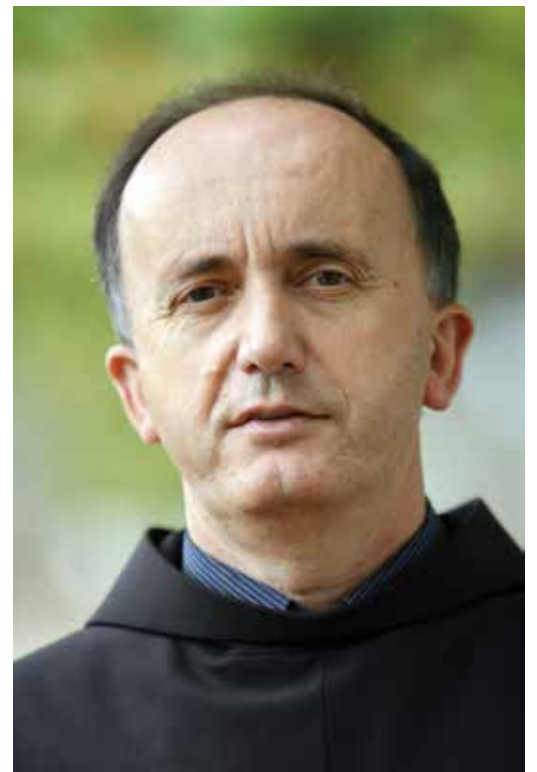
MS: Čitav ovaj posao mogli bismo podijeliti na tri bitna stupnja. Prvi je istražni dio koji se sastoji od prikupljanja svjedočanstava, dokumenata, objelodanjenih djela pobijenih, pronalaženje njihovih posmrtnih ostataka... Drugi dio je postupak mučeništva na biskupijskoj razini. Sve prikupljeno treba složiti na propisan način i podnijeti mjesnom biskupu da on ili započne ili odbaci predložene kandidate za utvrđivanje njihova mučeništva.

Ako odluka bude potvrdna, onda se podneseno proučava te ako i tada bude potvrđan ishod, sve se šalje u Rim. A tamo najprije treba doći na red, da o drugome ne govorimo. Znači, posla je mnogo, procedura je duga, ali to na kraju krajeva nije toliko ni važno. Važno je samo da sva ova istraživanja pokažu da su oni zaista zaslužili naziv mučenika i da nije bio kriv glas naroda o svemu tome. Trenutačno smo pri kraju istražnoga dijela. Istina, to govorimo već neko vrijeme jer se odjedanput, hvala Bogu, stvore novi bitni svjedoci i bitni dokumenti pa nikako doći do toga kraja istražnoga dijela.

NO: Shvaćanje je da su razgovori s preživjelim svjedocima i proučavanje arhivske građe temeljne djelatnosti Vicepostulature. Je li "zub vremena" učinio svoje u oba ova slučaja?

MS: Ma zaista je teško odgovoriti na ovo pitanje. Razumski gledano, potpuno imate pravo. Ta već više od sedam desetljeća prošlo je od ubojstva hercegovačkih franjevaca. Svjedoka je već trebalo davno nestati. Arhivske građe bi valjda trebalo biti, ali je još uvelike nedostupna istraživačima. Međutim, u samome radu pokazuje se potpuno druga slika. Još ima i svjedoka i dokumenata. Često do toga dolazimo na potpuno neobjašnjiv način. Ne preostaje čovjeku ništa drugo nego zaključiti da se Bog brine za istinu o svojim nevinu pobijenim službenicima ovdje na zemlji. Svakodnevno molim da i dalje prati djelatnosti u tijeku.

NO: U Drugome svjetskom ratu i poraću, kako znamo, ubijeno je 66 hercegovačkih franjevaca. Za koliko njih je točno utvrđeno mjesto posljednjega počinka?

MS: Do sada znamo za posljednje počivalište njih 34. Na Širokome Brijegu u samostanskoj crkvi pokopano ih je 24, na Čitluku 3, Macelju 3, Kočerinu 2, u Međugorju 1 i u Zagrebu 1. Ponekada su njihovi posmrtni ostatci pomiješani s drugima, ali barem znamo da su tu. Između svih istaknuo bih slučaj fra Ante Majića na Mirogoju. Bio je na Križnome putu, zatočen na Savskoj cesti u Zagrebu gdje je obolio od meningitisa. Nekim čudom dospio je do bolnice Sestara milosrdnica gdje je umro. Da je pokopan na Mirogoju u grobnicu franjevaca s Kaptola, znamo po bilješci koja je ostala u službenim knjigama. Na samoj grobnici njegova imena nema, jer je bio "neprijatelj naroda" i to nije bilo dopušteno. Ali ipak se našla neka dobra duša koja je barem zabilježila tih nekoliko podataka izlažući se zbog toga opasnosti. Što drugo, nego najljepša joj hvala i neka je Bog za to nagradi.

NO: Postoje li kakve naznake o tome gdje tražiti posmrtne ostatke onih čije je mjesto posljednjega počinka još uvijek nepoznato?

MS: Znamo da su na Širokome Brijegu skončala njih četvorica. Fra Mariofila Sivrića nisu odmah ubili, nego tek kada im je pokazao kako rukovati franjevačkom mlinicom i hidrocentralom. Usput, preko njih je 1989. posve nepotrebno prošla trasa današnje Ulice pobijenih franjevaca, iako se to moglo drugom, osunčanom stranom rijeke. Ali netko je htio zatrti ovo žrtvoslovno mjesto. Sada činimo sve da ga obnovimo, koliko je to moguće. Drugi franjevci koje tražimo na ozemlju Širokoga Brijega jesu fra Marko Dragičević, fra Bono Anđaćić i fra Nevinko Mandić. Imamo više svjedočanstava, ali ih još nismo uspjeli locirati. Možda će to biti lakše za skupinu franjevaca koja je, prema svjedočenju, ubijena na Biokovu u skupini od 60-ak uhićenika dovedenih sa Širokoga Brijega. Neumorno na tome radimo, provjeravamo svaki podatak i, uz Božju pomoć, locirat ćemo točno mjesto njihova ubojstva. Za još neke imamo određena saznanja, pa ćemo i to provjeriti, tako da se nadamo da ćemo barem otkriti još nekoga. Zaista je radost to doživjeti, jer si svjestan da mu time vraćaš nepravedno oduzeto dostojanstvo.

NO: Djelatni ste i u radu Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij koja privodi kraju popis stradalih katolika u Drugome svjetskom ratu i poraću na području Republike Hrvatske i BiH. Kako teku ti poslovi?

MS: Mislim da sve to ide vrlo uspješno, iako treba dosta vremena za završetak toga velikog posla. Ovo je, naime, stvar koju su davno trebale učiniti države u kojima obitava hrvatsko pučanstvo. Ali one to nisu učinile zbog utjecaja starih struktura i njihovih prijatelja u međunarodnoj zajednici. No, što je tu je. Prihvatili smo se posla i marno popisujemo sve pobijene Hrvate katolike. A njih je zaista mnogo. Ne postoji mjesto ni u Hrvatskoj ni u BiH gdje nema stratišta i grobišta nastalih ako ne tijekom Drugoga svjetskog rata, onda svakako u njegovu poraću. Jugokomunisti u velikome broju prednjače u tim ubojstvima. Recimo samo kratko da su u osvojena mjesta dolazili s tzv. "crnim listama" i onda ubijali po njima. Vjerovali su da tako najučinkovitije preuzimaju vlast i grade "novoga čovjeka". Tako su na Širokome Brijegu u veljači 1945., za onih nekoliko dana koliko im je trebalo da odu prema Mostaru, napravili oko 360 što veća što manja stratišta i grobišta te ubili oko 900 osoba. Do sada je još neotkopano 160 grobišta.

NO: Povjerenik ste Komisije za Mostarsko-duvanjsku i Trebinjsko-mrkansku biskupiju. U javnosti se pojavila tvrdnja kako je ukupan broj stradalih daleko iznad 20000, a broj stradalih u poraću penje se i do 16000. Što kažu za sada obrađeni podatci o broju stradalih katolika u Hercegovini?

MS: Još je potpuno teško govoriti o približno točnim podatcima, jer prave podatke nažalost teško da ćemo doznati. Jugokomunistima nikada nije bilo stalo do sustavnoga zapisivanja pobijenih, nego do njihova smaknuća. Iznošenje brojeva još nam priječe poneki krivi podatci, poneki dvostruki, tako da se od toga sustežemo i za sada ostajemo pri spomenutim. No, dodajmo svemu ovomu da u našoj bazi podataka za cjelokupan domovinski prostor imamo upisano više od 200 000 imena i prezimena. Strahovit je to gubitak, jer je mnoštvo među njima mladeži, intelektualaca. Protivnici su na taj način htjeli ubiti hrvatski narod u njegovoj srži. Ali uz Božju pomoć održali smo se i sada je na nama zadatak tu baklju životnosti predati sljedećim naraštajima.

NO: Ukupan broj stradalih katoličkih svećenika u Hrvata i usporedba sa stradanjima u drugih naroda (Slovenaca, Mađara, Albanaca, Čeha, Slovaka, Poljaka i Nijemaca) u posljednje vrijeme se dosta često spominju. Što pokazuju ti brojevi?

MS: Malo je reći da su ti brojevi zanimljivi. Jedino su Sovjeti i komunisti u Španjolskoj smaknuli više crkvenoga osoblja od jugokomunista. Znači da su Tito i njegovi bili itekako vjerni učenici svojih učitelja Marksa, Lenjina i Staljina. Njihov kasniji razlaz sa Staljinom zapravo je samo borba oko plijena, sve drugo je ostalo isto. Spomenimo sada brojeve. Broj crkvenih mučenika u Njemačkoj tijekom Drugoga svjetskog rata (nacizam) kao i poslijeratno razdoblje (komunizam) prema istraživanju njemačkog autora prof. dr. Helmuta Molla iznosi 330 mučenika. Od toga 220 u vrijeme nacizma i 110 iz vremena komunizma. Broj crkvenih mučenika u Sloveniji iznosi 220, kako navodi Antun Pust u Palmama mučeništva (1995.). U Poljskoj, prema podatcima Veleposlanstva Republike

POBIJENI HERCEGOVAČKI FRANJEVCI 1942. – 1945.

Široki Brijeg – mlinica

Široki Brijeg – samostan

Mostarski Gradac

Mostar

Križni put

Ljubuški Zagvoz

Čitluk

Trzinčno

Macelj

Kočerin

Zanagrije

Medugorje

Vrgorac

Capljina

Zagreb

Velika Gorica

Pobili ih komunisti:

1942.:	1	Znani grobovi:	33
1944.:	1	Široki Brijeg:	24
1945.:	64	Macelj:	3
		Čitluk:	3
		Kočerin:	2
		Medugorje:	1

Tražimo svjedočenja glede njihova pogubljenja. Ako išta o tome znate, dojavite što prije Vicepostulatori. Također dojavite ako ste na njihov zagovor dobili neku milost ili čudo.

VICEPOSTULATURA POSTUPKA MUČENIŠTVA »FRA LEO PETROVIĆ I 65 SUBRAČE«
Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg; tel.: (039) 700-325; faks: (039) 700-326
e-adresa: mostar@pobijeni.info; web: www.pobijeni.info

Poljske u Zagrebu dobivenih od gosp. Mateuszua Szyptke iz Instituta nacionalnog sjećanja Warszawa, broj ubijenih katoličkih svećenika 1945.–1989. iznosi 187. Riječ je o razdoblju komunizma. Podatci o žrtvama za vrijeme nacizma nisu bili dostupni. U Albaniji je (kao u najateističkoj državi), prema podatcima dobivenim od albanskoga biskupa Habashija, u razdoblju komunizma pod režimom Envera Hodže, stradalo ukupno 67 crkvenih osoba. Crkva u Češkoj imala je oko 20 mučenika. U Slovačkoj u razdoblju komunizma nastradalo je 14 crkvenih osoba. U Mađarskoj je ubijeno do 10 svećenika. Prema nekim istraživanjima u Španjolskoj u vrijeme napada internacionalnoga komunizma na španjolske građane 1936. i 1937. stradalo je više od 7000 crkvenih osoba. U SSSR-u za vrijeme Lenjina stradalo je, procjenjuje se, oko 40000 pravoslavnih svećenika i drugih crkvenih osoba. A jugokomunisti smaknuše 515 crkvenih osoba. Pametnomu dosta.

NO: Bjelodano je da su civilne vlasti u posljednjih sedamdesetak godina, blago kazano, površ-

no pristupale ovomu pitanju. Ima li naznaka kakvih promjena nakon što se Europski parlament otvoreno odredio prema svemu?

MS: Pomaka ima i nema. Još uvijek sav teret leži na svjesnim pojedincima. Razlog tomu je što smo i dalje u raljama jugokomunizma, htjeli mi to ili ne. Da je tomu tako, umnogome je kriva tzv. međunarodna zajednica (što god pod tim mislili) i zajedno s njom naša naivnost ili naše nesnalaženje. Činili su sve da pomoću jugokomunista nama zavladaju i sve naše sebi podrede. Međutim, njihovi politički predstavnici trgli su se, čini se, u posljednje vrijeme. Odvedoše jugokomunisti ovaj prostor tamo prema istoku, prema njihovu protivniku Rusiji. Pa nam dadoše da malo dođemo do zraka. U okviru toga lakše nam je sada i govoriti o lustraciji, o našim pobijenima, lakše istraživati... No, zaprieke raznih vrsta su i dalje tu. Zbog toga se traže zreli ljudi koji će zasukati rukave i učiniti sve da postanemo "igrači" na međunarodnoj pozornici u okviru svojih mogućnosti. Sve drugo je srljanje u maglu. ❖

naša ognjišta

HRVATSKI KATOLICKI MJESEČNIK

GOD. XLVII. BROJ 5 (440)

TOMISLAVGRAD, SVIBANJ 2017.

Cijena 3 KM ili 12 kn

FATIMA
1917. – 2017.